

2022-11-28

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: 2022-00224

Rapportering av uppdraget - Utredda läget när det gäller förskolebarns språkutveckling i svenska.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden beslutade den 24 april 2022 § 4 att ge utbildningsenheten i uppdrag att ”Utreda läget när det gäller förskolebarns språkutveckling i svenska, med fokus på förskolor med många barn med utländsk bakgrund”.

Utbildningsenheten lämnar i denna tjänsteskrivelse en lägesrapport för uppdraget. Utbildningsenheten har gjort en sammanställning av de olika underlag som finns och som visar på barns språkutveckling. Ett viktigt underlag har varit den fonologiska screeningen som genomfördes i förskoleklass till och med år 2019. Utbildningsenheten har genomfört en ny fonologisk screening för att se om resultatet har förändrats sedan 2019.

De förskolor som hade låga resultat vid tidigare fonologiska screeningar hade även låga resultat vid mätningen som gjordes i september 2022. Resultatet bör tolkas med försiktighet eftersom det är färre barn som deltagit än vid tidigare mätningar, vilket gör att resultatet är osäkert. Utbildningsenheten har genomfört samtal med ledningsansvariga på förskolorna angående deras resultat. En workshop med ledning och pedagoger kommer att genomföras i december. Syftet med workshopen är att fånga tankar och synpunkter som är viktiga att belysa i den studie som planeras att genomföras under våren 2023. Studien ska undersöka barns språkkunskaper och förskolors språkutvecklande arbetssätt för att bland annat få en tydligare bild av hur det språkutvecklande arbetssättet sker på respektive förskola.

Ärendet

Utbildningsnämnden beslutade den 24 april 2022 att ge utbildningsenheten i uppdrag att ”Utreda läget när det gäller förskolebarns språkutveckling i svenska, med fokus på förskolor med många barn med utländsk bakgrund”.

I denna tjänsteskrivelse lämnar utbildningsenheten en redogörelse för hur långt arbetet kommit med utredningsuppdraget.

Bakgrund

Utbildningsenheten startade uppdraget med att göra en sammanställning av de olika underlag som finns och som visar på barns språkutveckling. Där ingår det fonologiska screeningresultatet från förskoleklass och måluppfyllelsen i läsförståelse för årskurs ett. Dessutom har en sammanställning tagits fram av de ekonomiska resurserna utöver förskolechecken som förskolorna får i strukturbidraget i likvärdighetsresursen samt i statsbidraget för "Bättre språkutveckling i svenska". Vidare har även en genomgång av dokumentationen från utbildningsenhetens kvalitetssamtal med rektorer och huvudmän gjorts.

Den fonologiska screeningen är baserad på Bornholmsmodellen och kartläggningen avser rim, begynnelse ljud, antal ljud, jämförelser av ordlängd, skriva ord. Screeningens finansierats av utbildningsnämnden för att alla elever i Nacka, oavsett skolhuvudman, skulle kunna delta och de flesta skolor har också deltagit. Under åren 2011–2019 genomfördes fonologisk screening av alla förskoleklassbarn i september och maj. Syftet med kartläggningen har varit att skolorna redan vid starten i förskoleklassen skulle kunna individanpassa stimulans och träning så tidigt som möjlig och därigenom förebygga problem med läs- och skrivkunnet. Septemberresultatet av den fonologiska screeningen har också kopplats ihop med vilken förskola som eleven hade gått på. Det underlaget användes från 2016 i samtal med rektorer och huvudmän som en del i diskussionen om kvaliteten i förskolorna i kvalitetssamtalen. Den fonologiska screening som Nacka kommun genomförde upphörde år 2020 då det blev obligatoriskt att på nationell nivå kartlägga språklig medvetenhet och matematiskt tänkande för elever i förskoleklass. Då infördes ett nationellt kartläggningsmaterial som Skolverket ansvarar för och det är skolans huvudman som ansvarar för att materialet används för att kartlägga elevernas kunskaper på höstterminen.

Resultaten i den fonologiska screeningen varierar mellan förskolorna. De förskolor som hade jämförelsevis låga resultat i den fonologiska screeningen har mottagit statsbidrag för "Bättre språkutveckling i svenska" och de tillhör den grupp förskolor som får ett högt strukturbidrag vilket innebär att de har många barn som är födda utomlands eller att deras föräldrar är födda utomlands. I kvalitetssamtalen framkom att barns språkutveckling i svenska är ett prioriterat område för ledningarna på de aktuella förskolorna.

Beskrivning av genomfört arbete hösten 2022

Utbildningsenheten har valt att genomföra en ny fonologisk screening för att se om resultatet har förändrats sedan 2019. Urvalet av skolor som bjöds in att delta gjordes utifrån vilka förskolor eleverna gått på och där förskolorna haft låga resultat. Dessutom ingick även måluppfyllelsen i läsförståelse i årskurs ett i urvalsprocessen. De skolor som deltagit i screeningen är:

- Igelboda skola
- Orminge skola
- Stavsborgsskolan
- Viktor Rydbergs skola Fisksätra

Av de elever som deltagit i screeningen hade 94 procent varit inskrivna på förskola i Nacka kommun. Av dem hade 96 procent gått i förskola tre år eller mer.

De förskolor som utbildningsenheten valt att gå vidare med i analysarbetet hade låga resultat tidigare och även i den nu aktuella screeningen. De förskolor som har haft färre barn än fem har inte tagits med på grund av anonymitetsskydd. De aktuella förskolorna är sammanlagt tio stycken varav fyra i Orminge, en i Älta, fyra i Fisksätra och en i Saltsjöbaden:

- Alabasterns förskola
- Amadeus förskola i Boo
- Chrysolitens förskola
- DaVinici Gröna dalen
- Fiskarhöjdens förskola
- Gläntans förskola
- Igelboda förskola
- Korallens förskola
- Krabbans förskola
- Svanhöjdens förskola

För förskolorna ovan visar resultatet av höstens fonologiska screening inte på en förbättring utan snarare på ett försämrat resultat jämfört med tidigare år. Resultatet ska dock tolkas med försiktighet eftersom det är färre barn som deltagit än vid tidigare mätningar, vilket innebär att utfallet är statistiskt osäkert. Men oavsett osäkerheten på grund av få deltagare så bedömer utbildningsenheten att resultaten är så låga att vidare åtgärder bör vidtas. Under november genomförde utbildningsenheten samtal med ledningen för respektive förskola gällande resultatet på den fonologiska screeningen. En workshop kommer att genomföras i december, där ledningen för förskolorna och delar

av deras personal och representanter från de förskoleklasser där den fonologiska screeningen kommer att delta. Syftet med workshopen är att fånga tankar och synpunkter som är viktiga att belysa i den studie som planeras att genomföras under våren 2023. Studien ska undersöka barns språkkunskaper och förskolors språkutvecklande arbetssätt för att bland annat få en tydligare bild av hur det språkutvecklande arbetssättet sker på respektive förskola. Studien planeras genomföras med hjälp av externa konsulter.

Ekonomiska konsekvenser

Externa kostnader för den planerade studien ryms inom befintlig budget för forskning och utveckling för utbildningsnämnden.

Konsekvenser för barn

Goda språkkunskaper i svenska är viktig för förskolebarn när de börjar i förskoleklass. Alla barn i förskolan har rätt till språkutvecklande undervisning. Ett medvetet förhållningssätt kring ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i förskolan har en avgörande betydelse för att ge förskolebarn de bästa möjligheter att utveckla sitt språk.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Kristina Heuman
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Weronica Jahnfors
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten